

I

(Beslutninger og resolutioner, henstillinger og udtalelser)

UDTALELSER

DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG

462. PLENARMØDE DEN 28. OG 29. APRIL 2010

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om styrkelse af den europæiske landbrugsfødevarermodel (sonderende udtalelse)

(2011/C 18/01)

Ordfører: **José María ESPUNY MOYANO**

Medordfører: **Carlos TRÍAS PINTO**

Ved brev af 23. juli 2009 og under henvisning til EF-traktatens artikel 262 anmodede det spanske rådsformandskab Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg om at udarbejde en udtalelse om:

Styrkelse af den europæiske landbrugsfødevarermodel (sonderende udtalelse).

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø. Sektionen vedtog sin udtalelse den 25. marts 2010.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 462. plenarforsamling den 28.-29. april 2010, mødet den 28. april 2010, følgende udtalelse med 124 stemmer for, 1 imod og 3 hverken for eller imod:

1. Den europæiske landbrugsfødevarermodel i dag

1.1 Den fælles landbrugspolitik er ikke blot den første fælles-europæiske politik i egentlig forstand – som kulminerede med den nylige udvidelse af beføjelserne som følge af Lissabontraktaten – men er en landbrugsfødevarermodel i sig selv. EU må derfor have en stor strategisk interesse i at spille en aktiv og indflydelsesrig rolle på den internationale scene.

1.2 Den fælles landbrugspolitik har siden begyndelsen og sideløbende med rækken af traktatændringer fastholdt de samme mål, men har ikke desto mindre gennem de sidste 50 år tilpasset sig de nye behov, der er opstået som følge af forskellige begivenheder. Det gælder reformen af forvaltningsinstrumenter og -systemer, budgetter, samfundskrav og åbning af markederne for tredjelande. I dag råder vi derfor over en bæredygtig landbrugsfødevarermodel, som i stadig højere grad er baseret på en kombination af økonomiske, miljømæssige og sociale hensyn.

1.3 Den europæiske landbrugsfødevarermodel har i denne proces opfyldt sine vigtigste mål på fornuftig vis. Således har modellen sikret befolkningen en forsyning af sunde og sikre fødevarer, opbygget et økonomisk landbrugs- og fødevarer-system, der er førende i verden, og haft en varieret produktion af høj kvalitet, som værdsættes af forbrugerne.

2. Stærke og svage sider

2.1 Selv om den overordnede vurdering dermed er positiv, står det ikke desto mindre klart, at det er nødvendigt at overveje nogle fremskridt og forbedringer af modellen, herunder:

— Behovet for fælles instrumenter der kan tackle de større eller mindre prisændringer, som kan forventes de kommende år, således at man undgår episoder som dem i 2007 og 2008

- Forbedring af de særlige kvalitetsordninger for fødevarer – beskyttet oprindelsesbetegnelse, beskyttet geografisk betegnelse, garanteret traditionel specialitet – gennem forenkling og strømlining af betingelserne for at opnå disse betegnelser, højnelse af de tekniske krav og styrkelse af modellen samt øget beskyttelse af ordningerne på de eksterne markeder
- Styrkelse af en egentlig politik for markedsføring af landbrugsfødevarer fra EU, som giver europæisk merværdi til vores produkters rigdom og mangfoldighed, og som frem for alt koordinerer markedsføringen af produktværdierne med produkternes kommercielle udvikling
- Fokus på en strategisk vision af fødevarekæden – produktion, forarbejdning og handel – gennem fremme af systemets gennemsigtighed og iværksættelse af foranstaltninger, som hindrer misbrug af en dominerende stilling og illoyal adfærd, som påvirker den måde, systemet fungerer på
- Forbedring af oplysningerne til forbrugerne gennem en fælles mærkningsordning og udformning af et system, som udnytter de nye informationsteknologiers muligheder optimalt, således at forbrugerne kan foretage et så oplyst valg som muligt.

3. De umiddelbare udfordringer

3.1 EU er på vej ind i en ny fase med sine moderniserede institutioner og en ny traktat. Vi er nødt til at tackle en række nye udfordringer og foretage gennemgribende ændringer, som gør det muligt for EU at fastholde sin lederposition og frem for alt finde en vej ud af den aktuelle økonomiske og finansielle krise.

3.2 I den sammenhæng har det europæiske landbrugsfødevarer-system sine egne behov, som bør danne ramme om de aktuelle overvejelser om en ny fælles landbrugspolitik, der skal iværksættes i 2013. Nogle af disse overvejelser har dannet baggrund for denne udtalelse og er også blevet nævnt i andre af EØSU's udtalelser ⁽¹⁾.

3.3 I denne udtalelse ønsker EØSU at tage mere nuanceret stilling til den europæiske fødevaremodels levedygtighed og vise, hvor vigtig den er. Da det er den eneste model, som er gyldig på længere sigt, bør vi sikre, at den anvendes ensartet på hele EU's marked, og undgå, at den kun accepteres af de europæiske aktører, da det er tydeligt, at vi kun på den måde kan sikre dens beståen.

4. Mod en sikker, afbalanceret og retfærdig model

4.1 Den europæiske landbrugsfødevaremodel indgår i en bæredygtig sammenhæng, som tager højde for dens tre aspekter: det økonomiske, det miljømæssige og det sociale aspekt.

4.2 I de senere år, og navnlig i forbindelse med den seneste reform af den fælles landbrugspolitik, er der således blevet

indført vidtrækkende lovbestemmelser på relevante områder såsom:

- Styrkelse af fødevarer-sikkerheden og sporbarheden
- Planlægning af økologisk produktion, integreret produktion, en mere respektfuld miljøpraksis og beskyttelse af miljøet generelt
- Anvendelse af forskellige bestemmelser med hensyn til dyrevelfærd på alle produktionsområder
- Øget anvendelse af de sociale bestemmelser og bedre beskyttelse af arbejderne.

4.3 Efter EØSU's mening er denne model grundlæggende for den fælles landbrugspolitik fortsatte beståen i fremtiden, og den er nøglen til fortsat at kunne konkurrere i en stadig mere globaliseret verden. Disse værdier, omsat til lovgivning, og en indsats for at styrke forskningen og produktionen inden for landbruget vil gøre EU i stand til at tage udfordringen op i en verden, hvor befolkningens behov for fødevarer ifølge FAO vil være fordoblet i 2020.

4.4 Imidlertid har opnåelsen af denne model krævet og vil fortsat kræve en kraftanstrengelse fra EU-aktørernes side, både for så vidt angår landbrugsmæssig produktion og forarbejdning. Det virker derfor ikke logisk, at der i dens praktiske gennemførelse kan konstateres mangler af forskellig art, som kan føre til undergravelse af dens egen eksistens.

4.5 Den første af disse mangler ses inden for fødevarer-sikkerhed og opfyldelse af de fælles bestemmelser, når det gælder import af fødevarer, foder, dyr og planter. Europa har lært af erfaring, at det er nødvendigt at fastholde et højt sundhedsbeskyttelsesniveau, både når det gælder forbrugerne, men også for dyr og planter, og dette er blevet omsat i nye standarder, efter at forordning nr. 178/2002, som fastsætter principperne for europæisk fødevarelovgivning, er trådt i kraft. Lovgiverne har imidlertid fokuseret på at fastlægge EU-aktørernes forpligtelser, mens krav til importerede produkter er kommet i anden række.

4.5.1 Ifølge data fra Den Europæiske Fødevarer-sikkerhedsautoritet har mere end en tredjedel af de fødevarer, som registreres i det indre marked i dag, deres oprindelse uden for EU. EØSU vil gerne minde om, at EU er forpligtet til at garantere forbrugernes sikkerhed og sundhed samt sikre, at alle de produkter, der markedsføres i EU, lever op til standarderne. Det gælder også importerede produkter.

4.6 Det andet problem, som EU's producenter og erhvervsdrivende støder på, er, at denne manglende ligevægt på EU's marked forringer deres produkters konkurrencedygtighed i forhold til importvarerne.

⁽¹⁾ EUT C 77 af 31.3.2009, s. 81.

4.6.1 De krav, vores egen model stiller, medfører en væsentlig forøgelse af produktionsomkostningerne. Det er ikke alle disse krav, der skal opfyldes af importvarerne, som i nogle tilfælde oven i købet nyder godt af reducerede toldsats (2).

4.6.2 Ifølge rapport 2008-071 LEI fra universitetet i Wageningen vil anvendelsen af de nye krav om dyrevelfærd for læggeheuer, fastsat i direktiv 99/74/EF, medføre en omkostningsstigning på mellem 8 og 10 % for den gennemsnitlige EU-producent, som skal konkurrere med produkter importeret fra Brasilien og USA, der ikke blot er tvunget til at opfylde sådanne krav om dyrevelfærd, men som også har produktions-systemer, hvis standarder ligger langt under de europæiske (intensiv produktion, færre restriktioner for brug af medicin, ingen begrænsninger for anvendelse af genetisk modificerede organismer i dyrefoder osv.).

4.6.3 Omkostninger som følge af lovgivning har en lignende virkning. Foderstofbranchen i EU har behov for bestemte råvarer, der importeres, eftersom den europæiske produktion heraf er utilstrækkelig, men EU-lovgivningens strenge begrænsninger med hensyn til genetisk modificerede organismer besværliggør importen af produkter, der er væsentlige for produktionen af dyrefoder, f.eks. korn, soja og proteinholdige frø fra lande som Brasilien og Argentina. Disse begrænsninger berører den europæiske kødforberedningsproduktion og -industri direkte, da de betyder, at virksomhedernes omkostninger stiger, hvilket påvirker deres konkurrenceevne både på det europæiske marked, og når det gælder eksport til tredjelande. Her udtaler EØSU sig ikke om, hvorvidt det vil være hensigtsmæssigt at anvende genetisk modificerede organismer.

4.6.4 Dette erkender Kommissionen selv i sin meddelelse fra Generaldirektoratet for Landbrug om anvendelsen af GMO-lovgivningen, hvori det angives, at »nul tolerance«-politikken i sidste ende kan medføre et tab på op imod 200.000 millioner EUR for den europæiske landbrugsfødevarersektor. Desuden kommer det formodede høje forbrugerbeskyttelsesniveau i Europa ikke til udtryk i praksis, eftersom vi fortsat importerer kød, mælk og andre produkter, som er produceret ved hjælp af dyr, der er blevet opdrættet med dyrefoder, som indeholder genetisk modificerede organismer. Derfor vil det være nødvendigt at tilvejebringe vilkår for at udforme et produktionsforløb, der i højere grad imødekommer forbrugernes forventninger.

4.6.5 Problemer i stil med de ovenfor nævnte findes også på andre områder, hvor omkostningerne som følge af lovgivningen er lige så store. Det gælder f.eks. pesticider (maksimalgrænseværdier for restkoncentrationer og andre miljømæssige begrænsninger), plantesundhed og dyreidentifikation.

4.7 Endelig er der politiske hensyn, som gør den nuværende situation uholdbar. Det virker således ikke logisk, at de europæiske aktører diskrimineres på deres eget hjemmemarked i forhold til tredjelande.

(2) EØSU minder om, at EU er verdens største importør af landbrugsfødevarer, en position som er blevet skabt på grundlag af toldpræferenceordninger (GSP (generel toldpræferenceordning), GSP+, EBA-initiativet (»Alt undtagen våben«)) til fordel for produkter fra de mindst udviklede lande.

5. Den nødvendige søgen efter løsninger

5.1 Efter EØSU's mening bør EU finde løsninger, som gør det muligt at forbedre anvendelsen af EU's model i det indre marked under hensyntagen til den frie konkurrence og de internationale regler.

5.2 Løsningen indebærer inddragelse af forskellige områder, og i nogle tilfælde kan det være nødvendigt med en gradvis gennemførelse. Blandt de forskellige mulige foranstaltninger vil EØSU gerne fremhæve følgende:

— *Forbedret markedsadgang*: importkontrollen bør være i stand til at sikre, at dyr og planter – navnlig de som indgår i fødekæden – der kommer ind i EU, gør det på en sikker måde og opfylder de europæiske standarder. Det er desuden vigtigt, at kontrollen sker på grundlag af harmoniserede procedurer, således at alle produkter har de samme sikkerhedsgarantier, uafhængigt af hvor de krydser grænsen til unionen. Det er et spørgsmål om gensidighed for de europæiske aktører.

— *Øget international anerkendelse af den europæiske model*: det er nødvendigt, at EU forklarer sin model og fremmer den internationale accept af denne som en model baseret på bæredygtige værdier, der fremmes på globalt niveau af FN-systemet. Organisationer som WTO, FAO og CODEX Alimentarius Mundi, Verdensorganisationen for Dyresundhed (OIE), Den Internationale Arbejdsorganisation (ILO), UNCTAD og andre bør være en del af denne oplysningsindsats. På samme måde bør man søge at nå det højeste mulige harmoniseringsniveau for den internationale lovgivning for på den måde at undgå forskelsbehandling.

— *Øget gensidig anerkendelse af systemer til beskyttelse af forbrugernes sundhed og dyrevelfærd i forhold til tredjelande*: EU bør indføre særlige kapitler i sine handelsaftaler om gensidig anerkendelse af systemer på sundheds-, plantebeskyttelses- og fødevarerområdet, således at der opnås enighed om, hvad der er de rette niveauer for sundhedsbeskyttelse inden for de af WTO opstillede rammer.

— *Bedre international teknisk assistance* med udbygning af initiativer som »Better Training for Safer Food«, som støtter det tekniske samarbejde med udviklingslande, eksportører eller potentielle eksportører i Europa gennem uddannelse af teknikere, udformning af normer og standarder, udveksling af embedsmænd osv.

— *Handelsincitament*: EU kunne også undersøge muligheden for at forbedre den økonomiske, handelsmæssige eller udviklingssamarbejds mæssige behandling af de udviklingslande, som harmoniserer deres systemer med EU-modellen.

— *Bedre lovgivning*: EU må ikke ty til protektionistiske foranstaltninger, som begrænser adgangen til dets markeder, men vi kan heller ikke gå med til, at vores model anvendes til skade for vores egne aktører i EU. En lovgivningsmæssig forenkling kunne desuden være en god metode til at reducere unødvendige administrative byrder.

5.2.1 Vores model er til dels baseret på de »offentlige goder«, som borgerne og forbrugerne anser for nødvendige. De mest relevante af disse er kvalitet med baggrund i oprindelse og produktionsmetoder, dyrebeskyttelse, forebyggelsesprincippet og miljøbeskyttelse.

5.2.2 Europæisk politik bør finde midler til at undgå udflytning af arbejdspladser til andre områder, så det bliver muligt at konkurrere på lige vilkår. Herved ville man fremme anvendelsen af arbejds- og socialretlige bestemmelser ⁽³⁾ vedrørende anstændigt arbejde, som vi kæmper for i det indre marked. Den Europæiske Union bør endvidere gøre en indsats over for de relevante internationale organer (navnlig WTO) for at få de grund-

læggende arbejds- og socialretlige bestemmelser til at indgå blandt de ikke-handelsmæssige forhold, da handel kun kan være ægte fri, når den også er retfærdig.

5.2.3 Lovgiverne bør derfor prioritere behovet for at genskabe balancen i den nuværende situation gennem vedtagelse af hensigtsmæssige juridiske foranstaltninger.

5.3 EØSU opfordrer Europa-Parlament, Rådet og Kommissionen til at tage hensyn til denne udtalelse og tilskynder det spanske rådsformandskab til at foreslå foranstaltninger i denne sammenhæng.

Bruxelles, den 28. april 2010.

Mario SEPI

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽³⁾ ILO-konventioner 87, 98, 105, 111, 135, 182. ILO-erklæringen om grundlæggende principper og rettigheder på arbejdspladsen; ILO's trepartserklæring om principperne for multinationale selskaber og socialpolitik; ILO's konvention om afskaffelse af tvangsarbejde; ILO's konvention om diskrimination; ILO's dagsorden for anstændigt arbejde; ILO's konvention om børnearbejde; OECD's principper om corporate governance; OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder; FN's millenniumerklæring.